

Marinemaleri

En privatsamling fra Horsens

Horsens Kunstmuseum

24. marts - 13. maj 2007

Thielsen Locher, J (1825-1869)
Marine med sejlskib. Øresund. 1866
Olie på lærred . 26,0 x 35,0
Gave 26-03-1993 fra Leif Hede Nielsen
Inventarnummer: 785
Horsens Kunstmuseum

Marinemaleri – en privat samling fra Horsens

Danmarks stolte tradition som søfartsnation har efterladt sig mange spor i billedkunsten, og der findes rigtig mange af de såkaldte marinemalerier og skibsportrætter i Danmark. Sidstnævnte er kendetegnet ved detaljerede og præcise gengivelser af skibe, med fokus på skibets tekniske detaljer, og hvor naturen omkring skibet er gengivet mindre detaljeret. Det var mindre vigtigt, hvordan skyer og hav blev gengivet, bare skibet blev gengivet så nøjagtigt som muligt. Mange af skibsportrætterne er bestillingsarbejder, hvor maleriet skulle pryde skipperens hjem eller kahyt og minde familien og besøgende om, at skibet og søen var livet og kilden til hjemmets velstand. Marinemaleriet adskiller sig fra skibsportrættet ved at være et slags situationsbillede, hvor der lægges større vægt på gengivelsen af omgivelserne, men det er dog stadig skibet, der har hovedrollen. En skarp grænse mellem de to genrer kan man ikke trække. Malerierne er således ikke bare interessant billedkunst, skabt af dygtige malere, de er også vigtige kulturhistoriske kilder.

Denne tradition havde en levetid på ca. 200 år – fra 1750'erne til 1950'erne, med en blomstringstid fra 1830 til 1870, hvor skibsfarten ekspanderede kraftigt. Antallet af skibe steg som følge af et stigende behov for skibstransporter, og det medførte endvidere til efterspørgsel efter skibs-arbejdskraft og dermed bedre sociale vilkår for den enkelte sømand. Dette skabte også en større efterspørgsel på skibsportrætter og antallet af skibsportrætmalere steg. Mange af malerne var selvlærte, flere af dem var forhenværende sømænd. De holdt til på havnene og på de beværtninger, hvor søfolkene kom. Det var langt fra dem alle, der opnåede anerkendelse, og vi kender dem kun fra deres signatur på værkerne. Men for andre lykkedes det at blive dygtige skibsportræt – og marinemalere og at skabe sig et eftermægle.

I den permanente samling på Horsens Kunstmuseum findes et enkelt marinemaleri af Jens Thielsen Locher (1825-1869). Det har titlen *Marine med sejlskib, Øresund* og er fra 1866. Jens Thielsen Locher blev født i Flensborg, men bosatte sig senere i København. Mange af hans marinemalerier viser hans tilknytning til Flensborg og til handelshuset Brodersen, der havde skibe omkring Vestindien. Men det lille værk *Marine med sejlskib, Øresund* har, som titlen antyder det, et umiskendeligt dansk motiv, nemlig en sejlbåd i bølgerne udenfor Kronborg. Dette motiv ses i rigtig mange af de viste værker. Skibene eller sejlbådene er forskellige, men baggrunden er den samme.

Da Jens Thielsen Locher døde i 1869 blev hans virksomhed overtaget af sønnen Carl Locher (1851-1915). Han er især kendt for sin tilknytning til Skaensmalerne, men han startede sin karriere som marinemaler for at videreføre sin fars virksomhed. Han måtte færdiggøre enkelte bestillingsarbejder, som

faderen ikke nåede at fuldføre før sin død, og malede senere selv mange bestillingsarbejder. På udstillingen ses værkerne *Marine med danske flådefartøj i Nyborg Havn*, fra 1894 og *En dampfregat*, (årstal ukendt). Carl Locher gik på Kunstakademiets Malerskole og blev senere undervist af blandt andre Carl Neumann, som

Carl Locher. Flådefartøj i Nyborg Havn.

også er repræsenteret på udstillingen. Carl Locher bosatte sig senere i Skagen. Carl Emil Baagøe (1829-1902) er repræsenteret på udstillingen med fire værker. Han var en meget produktiv maler, uddannet på Kunstakademiet. Han var opvokset med skibe, faderen var skibsfører, og han foretog selv flere sørejser. Han var især optaget af klippekysterne og af kysterne omkring Island og Norge.

Carl Baagøe. Ved kysten

Han blev senere fast tegner ved Illustreret Tidende og tegnede dertil et stort antal dampskibe og hjuldampere. Christian Benjamin Olsen er repræsenteret på udstillingen med ti værker. Han blev født i Odense, og blev uddannet som malersvend i Svendborg. Det var dog i København under vejledning af Christian

Blanche, at han uddannede sig til marinemaler. Hans værker er kendetegnet ved en stor vægt på det naturalistiske og stor nøjagtighed i portrættingen af de enkelte skibe.

To små malerier skiller sig ud fra de øvrige i udstillingen. De er malet

Carl Baagøe. Skibe ved Islands kyst

med en speciel teknik, hvor oliemalingen er malet på bagsiden af en glasplade. Denne "underglasteknik", krævede et vist håndelag, at motivet blev malet spejlvendt, og at man påførte skygger, baggrunde, konturer osv. i omvendt rækkefølge. De viste "underglasmalerier" har et amerikansk skib som motiv, men kunst-

Chr. Benjamin Olsen. Panserbatteriet Skjold passerer Kronborg. 1901
neren kender vi ikke.

Af de viste værker på udstillingen vil nogle være i kategorien skibsportrætter, mens andre bedre kan karakteriseres som marinemalerier. Enkelte bevæger sig væk fra disse kategorier, som eksempel Carl Neumanns to værker *Parti fra en strand* og *Skibe ved kysten*. Her er der tale om stemningsfulde billeder,

Chr. Benjamin Olsen E.M. Dalgas for anker i Københavns Havn.1931

Chr. Benjamin Olsen .Russisk skib i Kotka. 1909

hvor det er naturen, der er maleriernes egentlige motiv. Men fælles for dem alle er, at de på hver sin måde skildrer livet ved og på havet, som jo har været, og stadig er, livet for så mange danskere.

Kilder:

Henrik Bramsen: Danske Marinemalere. Burmeister & Wain, København 1962.

F. Holm-Petersen: Skibsportrætmalere. Skandinavisk Bogforlag 1967.

Hanne Poulsen: Danske Skibsportrætmalere. Kunstbogklubben. Forlaget Palle Fogtdal, København 1985.

KATALOG

Vilh. Arnesen (1865-1948)

Skoleskibet Georg Stage udfor Helsingør. 1937

Carl Baagøe (1829-1902)

Skibe ved Islands kyst. 1857

Ved kysten. 1865

Skibe. 1879

Skibe

Carl Bille(1815-1898)

Skibe. 1851

Chr. Blache (1838-1920)

Skibe i Københavns Havn. 1911

Den danske kongefamilie på Helsingør Red. 1892

Andreas Chr. Riis Carstensen(1844-1906)

Zar Nikolaus II's afrejse fra Krim. 1899

J. Dahl (1825-1890)

Dragør. 1878

Chr. Eckardt (1832-1914)

Skibe ud for Kronborg. 1880

I.P. Edvarsen

Orlogsdamfregatten Gefion 1849. 1911

Viggo Faurholdt (1832-1883)

Hjuldamer og andre skibe. 1857

Viggo Helsted (1881-1926)

Både på stranden. 1907

William Henriksen (1880-1964)

Nyboders gamle vagt

Carl Locher (1851-1915)

En dampfregat

Flådefartøj i Nyborg Havn. 1874

Anton Melbye (1818-1875)

Galethea. 1854

Carl Neumann (1833-1891)

Skibe ved kysten.

Parti fra en strand

Alfred Olsen (1854-1932)

Skibe. 1883

Carl Olsen (1818-1878)

Skibe ved Kronborg. 1858

Chr. Benjamin Olsen (1873-1935)

Kronprinsesse Louise. 1904

Dampskibet Island

E.M. Dalgas for anker i Københavns Havn. 1931

Ved afrejsen fra Godthåb. 12 juli 1921

Russisk skib i Kotka. 1909
Panserskibet Helgoland med eskadre(1897)

Panserbatteriet Skjold passerer Kronborg. 1901

Skibe
Fylla ud for Portland, Island
Panserskibet Helgoland. 1904

Heinrich Ludvig Petersen (1806-1874)
Marine med hjuldamper og sejlskibe en stille sommerdag. 1850

Carl Schmidt (1823-1889)

Skibe for fuld sejl ved Kronborg

W. Scott

Hjuldamper

C.F. Sørensen(1818-1878)

Skonnerten Brog i Øresund. 1875

Skibe ud for Kronborg

Victor Qvistorff (1882-1953)

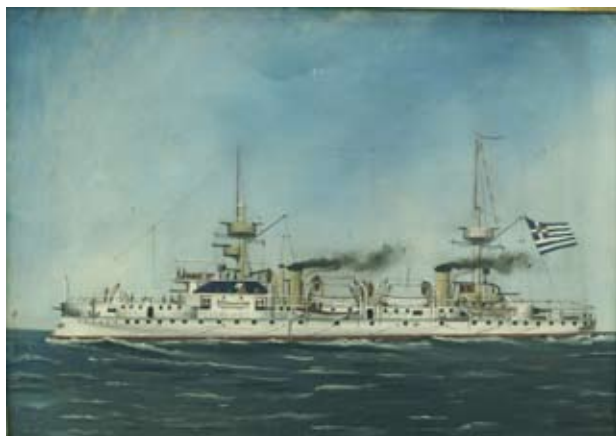
Gullfoss i Sundet. 1952

Ukendte malere

S/S. Scot

Skibe ved Fyn, Sprogø

Græsk krigsskib

Dampskib

Skibe. 1902

Skibe. 1891

Osborne i rum sø. Prinsesse Alexandra på rejse til Danmark. 1887

SS Great Britain. 1843
Fregatten Jylland

Skibe for anker
USS Perserverence
USS Constitution

HØRSENS KOMMUNE